

SCENARIUSZ LEKCJI
**„Dawno, dawno temu...”. W jakim celu
 powstają bajki?**
 (Urszula Zajązkowska, *Piach*)

OPRACOWAŁA ALICJA WOSIK

Cele	➤ doskonalenie umiejętności analizy i interpretacji dzieł poetyckich; ➤ przypomnienie wiadomości dotyczących bajki jako gatunku literackiego; ➤ utrwalenie pojęć takich jak: bajka, baśń, alegoria, symbol.
Cele operacyjne	A uczeń rozpoznaje w utworze i interpretuje sposoby kreowania: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; B uczeń wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny; C uczeń przedstawia propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej; D uczeń rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe: oksymoron, peryfrazę, hiperbolę; leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe: antytezę, paralelizm, wyliczenie; wersyfikacyjne, w tym przerzutnię; określa ich funkcje; E uczeń interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego; F uczeń rozróżnia gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i synkretyczne; G uczeń buduje wypowiedź w sposób świadomy, ze znajomością jej funkcji językowej, z uwzględnieniem celu i adresata, z zachowaniem zasad retoryki.
Metody dydaktyczne	➤ dyskusja moderowana; ➤ metoda podająca; ➤ praca w grupach; ➤ analiza tekstów literackich.
Materiały dydaktyczne	➤ tablica interaktywna lub rzutnik; ➤ utwór Urszuli Zajązkowskiej pt. <i>bajeczka</i> (zał. 1 w materiałach, s. 3); ➤ karta pracy (zał. 2 w materiałach, s. 4).

Przygotowanie do lekcji | Uczniowie przed lekcją powinni przypomnieć sobie baśń o Jasiu i Małgosi autorstwa Braci Grimm.

Konteksty dla nauczyciela

Urszula Zajączkowska – urodzona w 1978 roku w Starogardzie Gdańskim, polska poetka, eseistka, felietonistka, animatorka kultury i botaniczka, doktorka habilitowana nauk leśnych. Zadebiutowała w 2014 roku tomem poetyckim *Atomy*. Wielokrotnie nominowana do nagród poetyckich, m.in. Wrocławskiej Nagrody Poetyckiej Silesius, Nagrody Fundacji im. Kościelskich i Nagrody im. Wisławy Szymborskiej.

Twórczość literacka:

Atomy (Zeszyty Poetyckie, Gniezno 2014);
minimum (Wydawnictwo Warstwy, Wrocław 2017);
Patyki, badyle (Wydawnictwo Marginesy, Warszawa 2019);
Piach (Wydawnictwo Warstwy, Wrocław 2020).

PRZEBIEG LEKCJI

- 1**
czas: 1 min

Przywitanie klasy, sprawdzenie obecności, zanotowanie tematu oraz celów lekcji.
- 2**
czas: 7 min
realizowane cele: A i F
zapotrzebowanie: tablica

Nauczyciel prosi uczniów o przypomnienie treści baśni o Jasiu i Małgosi. Uczniowie dzielą się swoimi spostrzeżeniami na temat tekstu. Po dyskusji nauczyciel zapisuje na tablicy hasła „bajka” oraz „baśń” i prosi uczniów o próbę zdefiniowania obu gatunków oraz podanie ich cech charakterystycznych. Po wypowiedziach uczniów nauczyciel uwypukla różnice i prosi o zanotowanie definicji obu gatunków.
- 3**
czas: 7 min
realizowane cele: F
zapotrzebowanie: tablica, załącznik 1

Po zanotowaniu definicji nauczyciel prosi uczniów, aby zastanowili się nad funkcją bajek i baśni. Uczniowie pracują w parach, przygotowując krótką wypowiedź pisemną. W odpowiedziach grup pojawiają się informacje o dydaktycznym charakterze obu gatunków. Nauczyciel zwraca uwagę, że ze względu na swoją uniwersalność bajki i baśnie mogą być reinterpretowane oraz aktualizowane w zależności od epoki – ich przesłanie można dostosowywać do wartości istotnych w danym okresie historycznym. Następnie nauczyciel wyświetla uczniom wiersz Urszuli Zajączkowskiej i prosi o jego odczytanie.
- 4**
czas: 15 min
realizowane cele: A, B, C, D i E
zapotrzebowanie: załącznik 2

Uczniowie rozmawiają o swoich refleksjach na temat tekstu oraz wykonują zadania z karty pracy. Następnie ochotnicy dzielą się swoimi odpowiedziami, a nauczyciel komentuje je i naprowadza uczniów na odpowiedni tok myślenia.
- 5**
czas: 15 min
realizowane cele: G

Nauczyciel dzieli uczniów na kiluosobowe grupy i prosi, aby wspólnie wykonali zadanie – reinterpretację znanej baśni lub bajki w taki sposób, by poruszała ona temat istotny dla współczesnego odbiorcy. Forma pracy może być zarówno prozatorska, jak i poetycka. Uczniowie pracują nad swoimi opowieściami, których efektami podzielą się na początku kolejnej lekcji.

ZAŁĄCZNIK 1.

TREŚĆ WIERSZA

Urszula
Zajączkowska, *Piach*,
Wydawnictwo
Warstwy, Wrocław
2020, s. 53

URSZULA ZAJĄCZKOWSKA bajeczka

dawno, dawno temu,
za górami, za lasami,
za borami
mieszanymi,
za grądami lipowo-grabowymi,
za świetlistą dąbrową,
za łąkami jesionowymi,
olsami porzeczkowymi,
za jaworzyną, za buczyną
żyli Jaś i Małgosia, umarli Jaś i Małgosia,
za siedmioma dolinami,
za suchymi borami i dębowymi lasami,
za świerczyną,
za jedliną,
za łąką,
dawno,
dawno temu.

ZAŁĄCZNIK 2.

KARTA PRACY

Przeczytaj wiersz Urszuli Zajączkowskiej i wykonaj polecenia:

1. Czy tytuł utworu odpowiada jego gatunkowi? Jak sądzisz, dlaczego autorka użyła zdrobnienia słowa „bajka”?

2. W jaki sposób zbudowany jest wiersz? Jak myślisz, czemu służy kłamra kompozycyjna?

3. Jak sądzisz, w jakim celu autorka nawiązuje w swoim utworze do historii Jasia i Małgosi? Uzasadnij odpowiedź.

4. Jakie nowe znaczenie zyskuje w ujęciu autorki baśń o Jasiu i Małgosi?

5. Jakie przesłanie niesie utwór?

ORGANIZATOR

FUNDACJA WISŁAWY SZYMBORSKIEJ

PARTNERZY

kbf:

Pałac Potockich

DOFINANSOWANIE

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury
i Dziedzictwa Narodowego pochodzących
z Funduszu Promocji Kultury.

 Kraków